

Sygn. akt III AUa 403/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 stycznia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Marek Procek (spr.)
Sędziowie	SSA Jolanta Pietrzak SSA Tadeusz Szweda
Protokolant	Elżbieta Szewczyk

po rozpoznaniu w dniu 19 stycznia 2018r. w Katowicach

sprawy z odwołania D. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o umorzenie należności składkowych

na skutek apelacji ubezpieczonego D. K.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Częstochowie z dnia 7 grudnia 2016r. sygn. akt IV U 1151/16

oddala apelację.

/-/SSA J.Pietrzak /-/SSA M.Procek /-/SSA T.Szweda Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 403/17

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 7 grudnia 2016 roku Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie oddalił odwołanie ubezpieczonego D. K. od decyzji organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. z dnia 13 lipca 2016 roku odmawiającej ubezpieczonemu umorzenia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne w łącznej kwocie 16.951,86 zł, ubezpieczenia zdrowotne w łącznej kwocie 437,98 zł i na Fundusz Pracy w łącznej kwocie 3,80 zł.

Na podstawie akt rentowych Sąd pierwszej instancji ustalił, że w dniu 14 stycznia 2015 roku D. K. złożył wniosek o umorzenie nieopłaconych należności z tytułu składek za okres od stycznia 1999 roku do lutego 2009 roku z tytułu

prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, powołując się na przepisy ustawy z dnia 9 listopada 2012 roku o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność.

Decyzją z dnia 13 marca 2015 roku organ rentowy określił, iż według stanu na dzień 15 stycznia 2015 roku - umorzeniu podlegają należności z tytułu składek: na ubezpieczenia społeczne za okres od marca do grudnia 1999 roku, od maja do października 2000 roku, od grudnia 2000 roku do lutego 2001 roku, od maja 2001 roku do sierpnia 2001 roku, za luty 2004 roku i od stycznia do lutego 2009 roku, w łącznej kwocie 16.951,86 zł; na ubezpieczenie zdrowotne za wrzesień 1999 roku, za wrzesień 2000 roku, za okres od stycznia do lutego 2001 roku i od czerwca do lipca 2001 roku, w łącznej kwocie 437,98 zł oraz na Fundusz Pracy za okres od stycznia do lutego 2009 roku, w łącznej kwocie 3,80 zł.

Jednocześnie w pkt II decyzji wskazano, iż warunkiem umorzenia w/w należności jest spłata należności niepodlegających umorzeniu. Należności z tytułu składek za okres od 1 stycznia 1999 roku, nieobjęte postępowaniem o umorzeniu należności, należy uregulować w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji wraz z odsetkami naliczonymi do dnia wpłaty włącznie. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wyjaśnił, iż informacje o należnościach niepodlegających umorzeniu można uzyskać w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C., Inspektorat K., w Wydziale Rozliczeń Kont Płatników Składek.

Według ustaleń Sądu Okręgowego, decyzja ta została doręczona ubezpieczonemu w dniu 20 marca 2015 roku. Ubezpieczony nie zaskarżył tej decyzji.

Na dzień 21 kwietnia 2016 roku ubezpieczony zalegał ze spłatą zaległości niepodlegających abolicji wraz z odsetkami w kwocie 857,96 zł.

Dokonując rozważań prawnych, Sąd Okręgowy powołał się na treść art. 1 ust. 1, 6, 8 i 11 ustawy z dnia 9 listopada 2012 roku o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. z 2012 roku, poz. 1551), uznając, że odwołanie ubezpieczonego nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż w wyżej określonym terminie nie uregulował należności niepodlegających umorzeniu, co sam przyznał.

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy wskazał, że ubezpieczony nie odwołał się od decyzji z dnia 13 marca 2015 roku o warunkach umorzenia należności składkowych i nie może obecnie powoływać się na okoliczność, że nie wiedział dokładnie jakie ma do spłacenia należności. Jeżeli uważał, że decyzja ta była nieprecyzyjna w tym zakresie, to powinien od niej złożyć odwołanie. Ponadto Sąd pierwszej instancji podkreślił, że w uzasadnieniu decyzji z dnia 13 marca 2015 roku organ rentowy pouczył ubezpieczonego, gdzie może uzyskać informacje na temat swoich zaległości. Jeżeli ubezpieczony nie zdecydował się na złożenie odwołania, to powinien z tej informacji skorzystać.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.

Apelację od powyższego wyroku wniósł ubezpieczony.

Zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w całości, apelujący zarzucił mu mający wpływ na treść rozstrzygnięcia - a przyjęty za podstawę orzeczenia - błąd polegający na przyjęciu, że skarżący miał wiedzę na temat swojego pełnego zadłużenia, podczas, gdy prawidłowo ustalony stan faktyczny prowadzi do wniosku odmiennego. Nadto, ubezpieczony zarzucił Sądowi pierwszej instancji naruszenie art. 233 §1 k.p.c., polegające na dowolnym ustaleniu przez Sąd wydający zaskarżone orzeczenie, że skarżący został prawidłowo poinformowany

o saldzie swojego zadłużenia.

Mając na uwadze powyższe zarzuty, ubezpieczony wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i uwzględnienie odwołania, ewentualnie o przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Częstochowie do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu apelujący wskazał, że miał wiedzę, iż warunkiem umorzenia przedmiotowych należności jest spłata należności niepodlegających umorzeniu oraz że należności z tytułu składek za okres od 1 stycznia 1999 roku, nieobjęte postępowaniem o umorzenie należności, należy uregulować w terminie 12 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji organu rentowego.

Podkreślił, że w określonym terminie dokonał zapłaty wszelkich należności, uregulował wszelkie zobowiązania, o których poinformował go Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C., Inspektorat w K., w Wydziale Rozliczeń Kont Płatników Składek.

Nadto, skarżący zarzucił organowi rentowemu brak „dobrej woli” do załatwienia niniejszej sprawy, podnosząc, że nie miał żadnego interesu w tym, aby wpłacić prawie dwadzieścia tysięcy złotych, nie dokonując wpłaty kilkuset złotych. Ubezpieczony zwrócił uwagę, że o tym, iż dokonał zapłaty w wysokości zbyt niskiej dowiedział się dopiero po upływie ustawowego terminu.

Dalej apelujący podniósł, że pokładał duże zaufanie w organach państwowych, skoro organ rentowy skierował sprawę zaległości do egzekucji skarbowej i cała egzekucja została przeprowadzona przez Urząd Skarbowy, gdzie skarżący uzyskał informację, że wszelkie zaległości zostały już uregulowane wobec dłużnika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, a organ rentowy przekazał wcześniej ubezpieczonemu informację, że należności do uregulowania zostały przekazane do egzekucji skarbowej oraz skarżący otrzymał tytuły egzekucyjne w sprawie zaległości, to skarżący mógł być przekonany, że faktycznie nie ma już żadnych zaległości w organie rentowym i spełnia wszelkie wymogi do zastosowania umorzenia składek.

Ubezpieczony podkreślił również, że zaraz po otrzymaniu informacji, że istnieją jednak jakieś niedopłaty, natychmiast je uiścił, co nie zostało uwzględnione.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Przyjmując ustalenia poczynione przez Sąd pierwszej instancji, jako własne, uznał, że apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była kwestia zasadności odmowy umorzenia - na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 listopada 2012 roku o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz.U. z 2012 roku poz. 1551, zwana ustawą abolicyjną) - należności wnioskodawcy D. K. z tytułu składek: na ubezpieczenia społeczne za okres od marca do grudnia 1999 roku, od maja do października 2000 roku, od grudnia 2000 roku do lutego 2001 roku, od maja 2001 roku do sierpnia 2001 roku, za luty 2004 roku i od stycznia do lutego 2009 roku, w łącznej kwocie 16.951,86 zł; na ubezpieczenie zdrowotne za wrzesień 1999 roku, za wrzesień 2000 roku, za okres od stycznia do lutego 2001 roku i od czerwca do lipca 2001 roku, w łącznej kwocie 437,98 zł oraz na Fundusz Pracy za okres od stycznia do lutego 2009 roku, w łącznej kwocie 3,80 zł.

Odnosząc się do zarzutów apelacji, wskazać należy, iż w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie. Sąd ubezpieczeń społecznych nie może orzekać

w przedmiocie, który nie był objęty decyzją organu rentowego. Zakresem kontroli odwoławczej w niniejszej sprawie objęta jest zatem decyzja organu rentowego z 13 lipca 2016 roku o odmowie umorzenia należności z tytułu składek. W konsekwencji, przedmiotem rozpoznania była kwestia oceny, czy w stanie faktycznym sprawy istniały podstawy

do umorzenia należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne.

Wobec niezaskarżenia przez wnioskodawcę pierwotnej decyzji organu rentowego z dnia 13 marca 2015 roku o warunkach umorzenia należności i przy jednoczesnym niespłaceniu należności niepodlegających umorzeniu, co stanowiło warunek podstawowy umorzenia, nie można, zdaniem Sądu Apelacyjnego, skutecznie zakwestionować zaskarżonej decyzji z 13 lipca 2016 roku tylko z uwagi na niezrozumienie treści i skutków decyzji pierwotnej. Zapłata składek niepodlegających umorzeniu - co wynika wprost z przepisów ustawy „abolicyjnej” - była warunkiem umorzenia tych składek, które umorzeniu podlegają. Bezspornym jest, iż warunek ten został przytoczony wprost w punkcie II decyzji z dnia 13 marca 2015 roku, zaś wnioskodawca nie uścił niepodlegających umorzeniu składek w 12-miesięcznym terminie, wyznaczonym pierwotną decyzją.

W tym miejscu podkreślić należy, iż przepisy ustawy abolicyjnej nie nakładają na organ rentowy obowiązku przytoczenia w decyzji o umorzeniu składek informacji o wysokości składek niepodlegających umorzeniu, a których zapłata jest warunkiem umorzenia. Gdyby zamiarem ustawodawcy było zobligowanie organu rentowego do wskazania w decyzji należności niepodlegających umorzeniu, jako wypełnienie warunku umorzenia należności podlegających takiemu umorzeniu, to takie dookreślenie zamiaru znalazłoby się wprost w ustawie. Co więcej, w realiach niniejszej sprawy należy zwrócić uwagę, że organ rentowy w uzasadnieniu decyzji z dnia 13 marca 2015 roku wyjaśnił, że informację o należnościach niepodlegających umorzeniu można było uzyskać w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C., Inspektorat K., w Wydziale Rozliczeń Kont Płatników Składek (wskazując przy tym dane personalne odpowiedzialnego pracownika oraz numer telefonu).

Wnioskodawca opisanej wyżej możliwości nie wykorzystał, twierdząc, że wiedzę o wysokości zadłużenia czerpał z informacji przekazywanej mu przez organ egzekucyjny.

Tymczasem składki niepodlegające umorzeniu stanowią składki obciążające beneficjenta ustawy abolicyjnej jako płatnika. Ich wysokość każdej osobie prowadzącej działalność gospodarczą (płatnikowi składek) powinna być znana. Otóż bowiem, w nawiązaniu obowiązku uiszczania danin publicznych, w tym składkowych (oznaczonego w art. 84 Konstytucji RP), stwierdzić należy, iż do zadań z zakresu ubezpieczenia emerytalnego, realizowanych przez płatników w ramach stosunku ubezpieczającego, należy zgłaszanie do ubezpieczeń społecznych każdej osoby objętej obowiązkowo ubezpieczeniem emerytalnym, sporządzanie imiennych raportów miesięcznych dotyczących ubezpieczonych oraz obliczanie, rozliczanie, częściowe finansowanie i przekazywanie składek do ZUS. Wskazać przy tym trzeba, iż przepis art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. nr 137, poz. 887 ze zm.) nakłada na płatnika składek obowiązek obliczania, rozliczania i opłacania należnych składek za każdy miesiąc kalendarzowy, według zasad wynikających z przepisów tej ustawy. Opisany wyżej obowiązek ma bezwzględny charakter, co oznacza, iż jeżeli przy poborze składek na ubezpieczenie społeczne dojdzie do naruszenia obowiązujących przepisów także przez organ dokonujący takiego poboru, to organ ten nie ma podstaw prawnych do stosowania jakichkolwiek ulg z tego tytułu w stosunku do płatnika składek (por. wyrok SA w Warszawie z dnia 27 marca 2008 roku, III AUa 172/08).

Jednocześnie należy wskazać, że Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 sierpnia 2008 roku (II BU 42/07) słusznie stwierdził, że podmioty zobowiązane do opłacania składek na ubezpieczenia zdrowotne powinny bez uprzedniego wezwania i bez potrzeby wydawania decyzji, opłacać i rozliczać składki na to ubezpieczenie za każdy miesiąc kalendarzowy w trybie i na zasadach oraz w terminie przewidzianym dla składek na ubezpieczenia społeczne.

Tak więc, wnioskodawca płatnik składek nie dochował należytej staranności,

gdyż wielkość zadłużenia składkowego powinna być mu znana, tylko na marginesie należy dodać, że nie wykorzystał wskazanej przez organ rentowy możliwości uzyskania takiej wiedzy w prosty i jednoznaczny sposób, poprzez zasięgnięcie takiej informacji w organie rentowym.

Inaczej mówiąc, jeśli przyjąć, że skarżący istotnie nie mógł wypełnić warunku spłaty należności niepodlegających umorzeniu w określonym terminie, wobec braku wiedzy co do ich wysokości, to powinien w ciągu 12 miesięcy od doręczenia decyzji z dnia 12 marca 2015 roku podjąć starania w celu uzyskania od organu rentowego wiedzy o wysokości należności, koniecznych do spłacenia w celu uzyskania skutku w postaci umorzenia zaległości.

Próba wzruszenia decyzji odmawiającej umorzenia należności przy braku spłaty zobowiązań w 12-miesięcznym terminie określonym w decyzji warunkowej, jest nadużyciem z punktu widzenia istoty i celu ustawy „abolicyjnej” (pomijając nawet kwestię dopuszczalności wzruszenia prawomocnej decyzji określającej warunki umorzenia należności składkowych). Ustawa ta - na co trafnie zwrócił uwagę Sąd Okręgowy orzekając w niniejszej sprawie - skierowana była do osób, które popadły w latach 1999 - 2009 w „spirale zadłużenia”, która uniemożliwiła im spłatę zobowiązań składkowych. Z jednej strony - stworzyła ona warunki do wyjścia dłużników z sytuacji obiektywnie dla nich krytycznej, jaką jest stale powiększające się zadłużenie o zobowiązania akcesoryjne, a z drugiej strony - należy mieć na uwadze, że odbywa się to kosztem rezygnacji ze składek należnych z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Ostatecznie będzie to miało wpływ na wysokość świadczeń z ubezpieczenia społecznego wnioskodawcy, czy nawet samo prawo do świadczeń. Skala skutków ustawy zarówno dla samego budżetu Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jak też stabilności ubezpieczeń i sytuacji samych ubezpieczonych, jest bardzo szeroka i wielowątkowa. Stąd też, incydentalność ustawy wyrażała się w stosunkowo krótkim okresie obowiązywania jej skutków.

Przepisy ustawy wchodzącej w życie z dniem 15 stycznia 2013 roku przewidywały 24-miesięczny termin do składania wniosków o umorzenie należności na podstawie jej przepisów. Uwzględniając określony w art. 1 ust. 11 12-miesięczny termin do spłacenia należności niepodlegających umorzeniu od uprawomocnienia się decyzji określającej warunki umorzenia, następowało sukcesywne wygaszanie możliwości umarzania składek na podstawie ustawy.

Zatem, niedokonanie przez wnioskodawcę całkowitej spłaty należności niepodlegających umorzeniu w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji wydanej na podstawie art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej, skutkuje uznaniem końcowej decyzji organu rentowego odmawiającej umorzenia należności, wydanej w trybie art. 1 ust. 13 pkt 2 ustawy abolicyjnej - za prawidłową.

Konkludując, Sąd drugiej instancji uznał apelację za bezzasadną i na mocy art. 385 k.p.c. orzekł o jej oddaleniu.

/-/SSA J.Pietrzak /-/SSA M.Procek /-/SSA T.Szweda
Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR